

Χαράλαμπος Χ. Σπυρίδης

Καθηγητής Τμήματος Μουσικών Σπουδών
Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών,
Κοσμήτωρ της Διεθνούς Επιστημονικής Εταιρείας
της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας

hspyridis@music.uoa.gr

<http://users.uoa.gr/~hspyridis>

Με το σύγγραμμά μου που φέρει τον τίτλο «**Η ΟΜΗΡΙΚΗ ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΑ από τον πυλώνα των ηλεκτρονικών υπολογιστών**» υλοποιείται ένα νεανικό μου όνειρο. Ήθελα να «παίζω» με τις λέξεις του Ομήρου, οι οποίες με βασάνισαν το 1964, τότε που ήμουν μαθητής της Δ΄ Πρακτικού Λυκείου στη Ξάνθη.

Υπήρχε στο Ωρολόγιο Πρόγραμμα του Λυκείου το μάθημα «*Όμηρος*» και μας το δίδασκε ο Λυκειάρχης μας, ο αείμνηστος –λογικά, ύστερα από τόσα χρόνια– Γρηγόριος Οικονομάκος· υπέροχος Φιλολόγος, αλλ' αυστηρότατος.

Για κάποια αταξία τιμώρησε όλη την τάξη μας να μάθουμε από στήθους με μέτρο και με τομή ολόκληρη την αραγωδία της Οδύσσειας –με κεφαλαία γράμματα αριθμούνται οι αραγωδίες της Ιλιάδας και με πεζά της Οδύσσειας– και τη μάθαμε...

Από τότε ήθελα να ξέρω ποιες είναι, πόσες είναι και πού βρίσκεται η κάθε μία Ομηρική λέξη μέσα στα δύο έπη.

Ώντας καθηγητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών δούλεψα ερευνητικά επί χρόνια επάνω στα Ομηρικά έπη και τα πορίσματα των ερευνών μου τα παρουσίασα αφενός στο Ομηρικό Συνέδριο στις 25-26/9/2003 στη Χίο με εισήγηση που είχε τον τίτλο «**Τα Ομηρικά**

έπη (Ιλιάδα και Οδύσσεια) από τον πυλώνα των ηλεκτρονικών υπολογιστών» και στο Διεθνές Συμπόσιο με θέμα «Επιστήμη και Τεχνολογία στον Όμηρο» στο Συνεδριακό Κέντρο ΣΠΑΠ, Αρχαία Ολυμπία, 27-30 Αυγούστου 2006 με δύο εισηγήσεις που είχαν ως θέμα τους:

(α) «Τα Ομηρικά έπη (Ιλιάδα και Οδύσσεια) από τον πυλώνα των ηλεκτρονικών υπολογιστών»

(β) «Η θεωρία των φιλίων και των ατελώς φιλίων αριθμών στα Ομηρικά έπη (Ιλιάς και Οδύσσεια)».

Παράλληλα έδωσα διαλέξεις στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στον Φιλολογικό Σύλλογο «ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ», στην Ένωση Ελλήνων Φυσικών και αλλού.

Το σύγγραμμα για το οποίο μιλάμε αποτελεί μία σπονδυλωτή πραγματεία πάνω στα δύο Ομηρικά έπη. Οι σπόνδυλοι είναι τέσσερις, όσα τα μέλη μιας Πυθαγορικής τετρακτύος.

Θεώρησα καλό να παραθέσω ως Εισαγωγή στο σύγγραμμά μου την εργασία μου με τίτλο «Τα Ομηρικά έπη (Ιλιάδα και Οδύσσεια) από τον πυλώνα των ηλεκτρονικών υπολογιστών», η οποία δημοσιεύθηκε στην Επιστημονική Επετηρίδα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Τόμος ΛΕ' (2003-4), Αθήνα 2004, σελ. 81-107.

Το πρώτο μεγάλο μέρος του συγγράμματος αναφέρεται στη **Λεξικογραφία του Ομήρου**. Μέσα σε 356 τρίστηλες σελίδες Α4 αναφέρονται όλες οι λέξεις των δύο επών καταχωρισμένες αλφαβητικά. Δίπλα στην κάθε λέξη δίνονται οι εξής πολύτιμες πληροφορίες:

Μέσα σε αγκύλη δίνεται ο λεξάριθμος ή οι λεξάριθμοι της λέξεως. Μόνον όταν μία λέξη εμπεριέχει το γράμμα σίγμα, δέχομαι ότι έχει δύο λεξαρίθμους, διότι αποδίδω στο γράμμα αυτό δύο αριθμητικές αξίες σύμφωνα με το αρχαιοελληνικό αριθμητικό σύστημα, δηλαδή την αριθμητική αξία 6 (από το στίγμα) και την αριθμητική αξία 200 (από το κεφαλαίο σίγμα). Στην περίπτωση δύο λεξαρίθμων μιας λέξεως που εμπεριέχει ένα ή περισσότερα σίγμα, αυτός που έχει τη μεγαλύτερη αριθμητική τιμή προκύπτει από αριθμητική αξία του σίγμα ίση με 200.

Ακολουθεί μία παρένθεση που εμπεριέχει δύο αριθμούς χωριζόμενους από μία λοξή κάθετο (/). Ο πρώτος αριθμός δείχνει πόσες φορές η συγκεκριμένη λέξη εμφανίζεται στο έπος της Ιλιάδας και ο δεύτερος αριθμός δείχνει πόσες φορές η λέξη αυτή εμφανίζεται στο έπος της Οδύσσειας.

Τέλος, αναφέρονται αναλυτικώς οι ραψωδίες και οι αριθμήσεις των στίχων είτε της Ιλιάδας, είτε της Οδύσσειας στους οποίους απαντάται η μελετούμενη λέξη.

Οι τρεις επόμενοι σπόνδυλοι αναφέρονται στη **Στιχογραφία των δύο Ομηρικών επών**. Συγκεκριμένα, στον δεύτερο και τρίτο σπόνδυλο καταγράφονται οι στίχοι της Ιλιάδας και οι στίχοι της Οδύσσειας, αντίστοιχα, που εμφανίζονται περισσότερες της μιας φορές στο έπος με τις εξής πληροφορίες:

Πρώτα δίδεται με έναν ακέραιο αριθμό η πολλαπλότητα εμφανίσεως του στίχου στο έπος.

Ακολούθως παρατίθεται σε μεγαλογράμματη γραφή ολόκληρος ο στίχος.

Τέλος, παρατίθενται οι διευθύνσεις του στίχου μέσα στο έπος, δηλαδή οι ραψωδίες του έπους που εμπεριέχουν τον συγκεκριμένο στίχο και οι αριθμήσεις του στίχου μέσα στις συγκεκριμένες ραψωδίες.

Ο τέταρτος σπόνδυλος της τετρακτύος εμπεριέχει τους **κοινούς στίχους των δύο Ομηρικών επών** με πληροφορίες ανάλογες προς τις παραπάνω· δηλαδή:

Πρώτα δίνεται με έναν ακέραιο αριθμό η πολλαπλότητα εμφανίσεως του κοινού στίχου των επών και δίπλα, μέσα σε παρένθεση ο αριθμός αυτός αναλύεται σε δύο ακεραίους που χωρίζονται με πλάγια κάθετο (/). Ο πρώτος ακέραιος αριθμός δείχνει πόσες φορές ο συγκεκριμένος στίχος εμφανίζεται στο έπος της Ιλιάδας και ο δεύτερος ακέραιος αριθμός δείχνει πόσες φορές ο στίχος αυτός εμφανίζεται στο έπος της Οδύσσειας.

Ακολουθεί η παράθεση του στίχου σε μεγαλογράμματη γραφή.

Τέλος, παρατίθενται οι διευθύνσεις του στίχου μέσα στα δύο έπη, δηλαδή οι ραψωδίες των επών που εμπεριέχουν τον συγκεκριμένο στίχο και οι αριθμήσεις του στίχου μέσα στις συγκεκριμένες ραψωδίες.

Διάθεση συγγράμματος: hspyridis@music.uoa.gr